

Příspěvek ke květeně Mostecka a Litvínovska (severozápadní Čechy) III

Contribution to the flora of the Most and Litvínov regions (northwestern Bohemia) III

Vít Joza

Oblastní muzeum a galerie v Mostě, Čsl. armády 1360, CZ-434 01 Most;
e-mail: vjoza77@gmail.com, joza.v@omgm.cz

Abstract: This is the third contribution to the flora of the Most and Litvínov regions which presents findings of vascular plant taxa occurring in the area. It contains floristic data of endangered (*Bupleurum rotundifolium*, *Urtica urens*) or phytogeographically significant taxa in the region (*Carex panicea*, *Picris hieracioides*, *Polygala vulgaris*). Moreover, another significant or disregarded taxa in the study area or in the whole northwestern Bohemia are also presented. These are *Aristolochia clematitidis*, *Calystegia pulchra*, *Cytisus scoparius* subsp. *scoparius*, *Eragrostis minor*, *Euphorbia peplus*, *Hesperis matronalis*, *Lychnis coronaria*, *Rorippa austriaca*, *Sisymbrium officinale*, *Sisymbrium officinale*, *Typha latifolia*. Furthermore, this paper contains data of two neophytes new in the nature of Most county (*Aubrieta deltoidea*, *Prunus cerasifera* subsp. *pissartii*). Interesting findings of *Aurinia saxatilis* subsp. *saxatilis* planting in Krušné hory Mts. are also added. In total, 18 of vascular plant taxa were found. Most significant findings are discussed in detail with valuable comments. The series of these contributions will be continued during the floristics progress in this study area.

Keywords: floristics, vascular plants, phytogeography, northwestern Bohemia, Most region, Litvínov region, České středohoří Mts., Krušné hory Mts., North Bohemian brown-coal basin

Úvod

Pokračující soustavný průzkum Mostecka a Litvínovska přináší každoročně další údaje o fytogeograficky významných, regionálně vzácných, významných invazních či přehlížených taxonech cévnatých rostlin. V návaznosti na první a druhý příspěvek (JOZA 2017, 2018) ke květeně tohoto regionu zde publikuji další floristické nálezy z této botanicky dosud poněkud opomíjené části severozápadních Čech. Přál bych si, aby tato série podnítila další, pokud možno komplexní průzkum zdejší květeny.

Metodika

Údaje v tomto příspěvku pocházejí z botanických exkurzí na Mostecku a Litvínovsku v letech 2013 – 2019. Doplnují je starší originální nepublikovaná data, která zčásti velkoryse poskytli zde citovaní kolegové. Pro doplnění a komentování zde uvedených nálezů byly využity veřejné i soukromé rozsáhlejší soubory dat (PLADIAS 2019, WILD et al. 2019, AOPK ČR 2019, ŠVANKMAJER sine dato ms.). Vymezení území přibližně odpovídá okresu Most. Nomenklatura byla převzata ze Seznamu cévnatých rostlin květeny České republiky (DANIHELKA et al. 2012), v případě taxonu zde neuvedeného pak z databáze THE PLANT LIST (2013).

Pro každý taxon je uveden aktuální právně závazný ochranný status (ANONYMUS 2013), dále jsou uvedeny stupně ohrožení podle aktuální (GRULICH 2017) a minulé verze Červeného seznamu cévnatých rostlin České republiky (GRULICH 2012). Doplnuje je status v novém červeném seznamu

cévnatých rostlin Ústeckého kraje (ONDRÁČEK ed. 2019). Data jsou řazena pokud možno od severu k jihu a od západu k východu. K jednotlivým floristickým údajům jsou uvedeny nálezové okolnosti. Pokud bylo možno zjistit souřadnice lokality v systému WGS-84 a nadmořskou výšku, jsou tyto uvedeny. Zařazení do fytochorionů odpovídá Květeně České republiky (SKALICKÝ 1988), příslušný dělení kvadrant (mapovací pole) středoevropského síťového mapování (CEBA) byl zjištěn v aplikaci MapoMat (<http://webgis.nature.cz/mapomat/>). Zkratky herbářových sbírek dokladových exemplářů jsou uvedeny podle Index herbariorum (THIERS 2019), sbírka Oblastního muzea a galerie v Mostě je uvedena pod zkratkou MOST. Zvlášť významné nálezy jsou komentovány především ve fytogeografickém a historickém kontextu, případně z pohledu ochrany přírody. Jednotlivé lokality u téhož taxonu jsou odděleny tečkou a pomlčkou.

Přehled použitých zkratk

stupně ohrožení:

podle prováděcí vyhlášky č. 395/1992 Sb. k Zákonu o ochraně přírody a krajiny České republiky (ANONYMUS 2013):

§1 = taxon kriticky ohrožený

podle aktuálního Červeného seznamu cévnatých rostlin České republiky (GRULICH 2017):

CR = taxon kriticky ohrožený (critically endangered)

VU = taxon zranitelný (vulnerable)

NT = taxon téměř ohrožený (near threatened)

podle minulého Červeného seznamu cévnatých rostlin České republiky (GRULICH 2012)

C1t = taxon kriticky ohrožený a současně ustupující

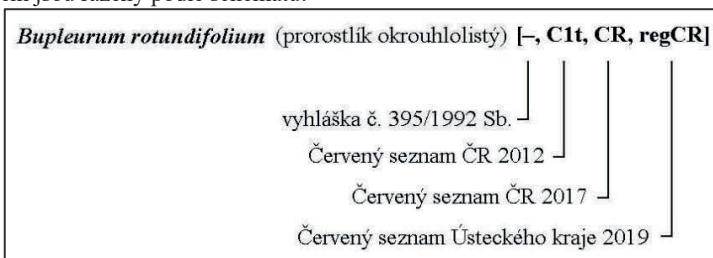
C3 = taxon ohrožený

C4a = taxon vzácnější, vyžadující další pozornost – méně ohrožený

podle Červeného seznamu květeny Ústeckého kraje (ONDRÁČEK ed. 2019)

regCR = taxon kriticky ohrožený v Ústeckém kraji

Stupně ohrožení jsou řazeny podle schématu:

další použité zkratky:

cf. = srovnaj (confer)

čp. = (dům) číslo popisné

ev. č. = (dům) evidenční číslo

ex. = exemplář(ů), rostlin(a)

ul. = ulice

ž. st. = železniční stanice

Údaje o zeměpisném směru jsou uváděny běžnými zkratkami.

Přehled zjištěných taxonů a komentáře

Aristolochia clematitis (podražec křovištní) [–, C4a, NT, –]

4a. Loun. střed., 5548a: **Korozluky**: sz. orientované stepní svahy nad polními tratěmi, na několika místech 0,5 km zjz. až 0,4 km zsz. kóty 341 (Jánský vrch), např. cca 50°29'6.777"N, 13°43'25.955"E a také cca 50°29'2.354"N, 13°43'22.788"E, cca 240 m n. m. (1955–2014 in ŠVANKMAJER sine dato ms.); ibidem: příchod k rezervaci Jánský vrch z obce (VI.1981 in ŠVANKMAJER sine dato ms.); ibidem: jz. břeh protipožární nádrže v centru obce, z. pod silnicí Most – Louny (I/15), 0,8 km jz. kóty 341 (Jánský vrch), 50°28'45.964"N, 13°43'22.281"E, 231 m n. m., okraj trávníku a řídké břehové vegetace, více než 10 ex., další též podél plotu sousedního pozemku (leg. V. Joza et P. Zdvořák 26.IX.2019 PRC, MOST); **Lužice**: j. úpatí vrchu Pahorek (kóta 246) z. obce, nedaleko silnice Lužice – Sedlec, cca 50°29'24.383"N, 13°43'58.518"E, cca 231 m n. m. (2000 in ŠVANKMAJER sine dato ms.).

Podražec křovištní patří mezi vzácné druhy květeny severozápadních Čech (cf. PLADIAS 2019). Za původní je na území České republiky považováno jen rozšíření na jižní Moravě (HOLUBOVÁ & SLAVÍKOVÁ 1964, SKALICKÁ 1988) a jeho výskyt v Ústeckém kraji roste druh zřejmě pouze druhotně (ONDRÁČEK ed. 2019: 37). Z Korozluk a jejich blízkého okolí byl tento druh v posledních patnácti letech již opakovaně uváděn (RYDLO 2005; L. Hrouda 2007 in ONDRÁČEK ed. 2009), avšak z jiných, nepřilíživých vzdálených lokalit. Druh se zjevně v obci dlouhodobě udržuje, i když jeho populace jsou spíše málopočetné. Dříve byl nalezen např. také u silnice mezi Korozluky a Zaječicemi (1965 in SKOŘEPA 1976).

Aubrieta deltoidea (taříčka kosníkovitá)

25a. Krušn. podh. vl., 5346d: **Hora Sváté Kateřiny**: horní část obce, Hřbitovní ul., trávník u silničky naproti blokovému domu čp. 7, 8, 9, zplanělá hned pod zídou, nedaleko je druh pěstován (leg. V. Joza 10.V.2019 MOST).

Taříčka kosníkovitá je taxon z čeledi brukvovité (*Brassicaceae*), který pochází z jižní Evropy a ostrovů v severovýchodní části Středozemí (DVOŘÁK 1992a). Je běžně pěstována jako skalnička na mnoha místech v České republice a příležitostně zplaňuje (DANIHELKA et al. 2012). Ze severozápadních Čech nebyl tento taxon patrně dosud uváděn (cf. PLADIAS 2019), občasné zplaňování však bývá jistě jen přehlíženo.

Aurinia saxatilis subsp. *saxatilis* (taříce skalní pravá) [pouze údaje o pěstování]

25a. Krušn. podh. vl., 5346d: **Hora Sváté Kateřiny**: v suché kamenné zídce u božích muk (Sv. Anna) na j. okraji horní části obce, 0,15 km v. kóty 729 (Růžový vrch), na rozcestí ul. Růžový vrch, Dlouhá ul. a silnice do Nové Vsi v Horách, 50°36'11.89"N, 13°26'40.76"E, 714 m n. m., vzácně pěstována ve skalce (not. V. Joza 13.IV.2017, leg. V. Joza 19.VI.2019 MOST). – 25a. Krušn. podh. vl., 5346d: **Hora Sváté Kateřiny**: horní část obce, v okrasné kamenné zídce u domu čp. 83 v jz. cípu náměstí Pionýrů, 50°36'20.820"N, 13°26'12.280"E, 692 m n. m., v létě roku 2019 při přestavbě pozemku byla část rostlin odstraněna (not. V. Joza 13.IV.2017). – 25a. Krušn. podh. vl., 5346d: **Hora Sváté Kateřiny**: horní část obce, v zánovní suché zdi z tvárnic v Zaječí ul., 50°36'17.130"N, 13°26'10.252"E, 686 m n. m., rozsáhlý porost o několika desítkách m² (leg. V. Joza 10.V.2019 MOST). – 3. Podkruš. pán. (v blízkosti hranice s 25a. Krušn. podh. vl.), 5347d: **Litvínov**: alpinum v soukromé zahradě domu čp. 1431, 50°36'42.250"N, 13°37'24.596"E, 388 m n. m. (not. V. Joza 1988–2019).

Taříce skalní pravá přirozeně roste na okrese Most na vrchu Milá u stejnojmenné obce a na tzv. mosteckých vrších v samém severozápadním okraji Českého středohoří (Hněvín, Ressel neboli Koňský vrch, Zlatník, Želenický vrch, Kaňkov). Hojně roste také např. na četných skalních výchozech u státní silnice mezi Želenicemi a Liběšicemi i na nedalekém vrchu Bořeň. V Krušných horách se na Mostecku přirozeně nevyskytuje. Všechny zde uvedené údaje se týkají dlouhodobě pěstovaných rostlin, zplanění však nebylo v okolí kultur zjištěno. Popsané lokality z Hory Sváté Kateřiny mají nadmořské výšky blízké výškovému maximu přirozeného rozšíření druhu (Čeňkova pila na Šumavě, ca 720 m n. m.; cf. SMEJKAL

1992), přičemž na všech lokalitách rostliny dobře prosperují. Nepodařilo se mi zjistit jejich původ; na třetí, nejnovější lokalitě lze vzhledem k rozsahu populace a způsobu založení porostu v zídce z prefabrikovaných tvárníc předpokládat, že rostliny pocházejí z komerčních výpěstků.

Bupleurum rotundifolium (prorostlík okrouhlolistý) [–, C1t, CR, regCR]

4a. Loun. střed., 5548c: **Bečov**: Písečný vrch (kóta 318), na horním okraji řepkového pole přiléhajícím ke stepním porostům z jv. strany, ve společenstvu plevelů s dominantní *Cerintho minor*, cca 50–70 ex. (not. J. Frouz 23.VI.2019), ibidem: jv. úpatí 0,55 km vjv. kóty 318, horní okraj pole pod stepními porosty, v květnatém společenstvu spolu s hojným *Adonis aestivalis* a *Bromus japonicus* a zde vzácnou *Anagallis foemina*, 50°25'23.9"N, 13°44'15.0"E, 277 m n. m., dosti hojně, více než 50 ex. (leg. V. Joza et S. Emingr 19.VI.2019 MOST; Obr. 1).

V krajině na severozápadním až západním okraji Lounského středohoří se prorostlík okrouhlolistý vyskytuje dlouhodobě, i když i zde je již dlouhodobě vzácný. Řada historických lokalit již bohužel zanikla. K takovým např. patří málo známý historický výskyt druhu v Korozlukách na úpatí Jánského vrchu (kvadrant 5548a), který publikoval korozlucky učitel Heinrich Bittner (Eigenberger ex BITTNER 1929: 24: Kolosoruk [= Korozluky:] am Fusse des Johannisberges). V novém Červeném seznamu cévnatých rostlin Ústeckého kraje (ONDRÁČEK ed. 2019) není druh uváděn ze zde popsané lokality, ani z žádné jiné v témže kvadrantu středoevropského síťového mapování (5548), přestože aktuálně existuje hned několik údajů z Písečného vrchu a okolí (cf. PLADIAS 2019).

Obr. 1. Prorostlík okrouhlolistý (*Bupleurum rotundifolium*) na okraji pole na Písečném vrchu u Bečova. Foto S. Emingr 19.VI.2019.

Fig. 1. Thorow-wax (*Bupleurum rotundifolium*) growing in the field margin in the Písečný hill near Bečov village. Photo by S. Emingr 19.VI.2019.

Calystegia pulchra (opletník sličný)

25a. Krušn. podh. vl., 5446b: **Hora Sváté Kateřiny**: v dolní části obce 0,65 km jjz. kóty 729 (Růžový vrch), okraj místní silnice (j. větev Dolní ul.) pod elektrickým vedením mezi domy čp. 273 a 313, 50°35'53.217"N, 13°26'18.322"E, 657 m n. m., vzácně (leg. V. Joza 3.VII.2019 MOST).

Opletník plotní je nepůvodní druh v květeně České republiky a v současnosti je považován za naturalizovaný neofyt (DANIHELKA et al. 2012). Z této části Krušných hor nebyl druh pravděpodobně uváděn. Je však znám z více lokalit v nížinné části Litvínovska (2003 in ŠVANKMAJER 2008, JOZA 2017). Lokalita doplňuje dříve uváděný výskyt z Litvínovska, i když tento výskyt bude možná krátkodobý. Pokud jsem mohl zjistit, druh není v širokém okolí nálezu pěstován.

Carex panicea (ostřice prosová)

2a. Žatec. Poohří (na samé hranici s 4a. Loun. střed.), 5447d: **Most**: jz. úpatí vrchu Ressler (= Koňský vrch), dno bývalého kamenolomu na znělec 1,6 km zjz. kóty 413 (Ressler), mokřavá stružka při cestě pod zjz. orientovanou lomovou stěnou v s. části kamenolomu, 50°30'11.02"N, 13°35'42.55"E, 326 m n. m., dosti vzácně (leg. V. Joza 17.V.2016 MOST).

Ostřice prosová je v severozápadních Čechách poměrně běžným druhem. Její výskyt na severozápadním okraji Lounského středohoří, tedy v krajíně chudé na rašelinné a slatinné louky je však naprosto ojedinělý. Tato izolovaná lokalita v masivu vrchu Ressler (též Koňský vrch) u Mostu zřejmě nebyla dosud publikována. Aktuální výskyt snad lze ztotožnit, nebo alespoň srovnat se dvěma nepřesně lokalizovanými nálezy učiněnými v 19. století v okolí Mostu, doloženými sběry v herbáři Národního muzea (O. F. Štika 1855 PR: „Brüx“ [= Most]; Lambert VI.1871: „pr.[ope] Brux collines“ [= při mosteckých pahorcích]; obojí sec. V. Grulich & R. Řepka in PLADIAS 2019, non vidí). Není bez zajímavosti, že O. Štika svůj nález neuvedl v dosti podrobné květeně Mostu a okolí (ŠTIKA 1857). Snad i to přispělo k tomu, že zapadl.

Biotop na výše uvedené lokalitě představuje maloplošné prameniště v sukcesně méně pokročilém místě bývalého znělcového kamenolomu. Pozoruhodný je zde také současný výskyt vítodu obecného (*Polygala vulgaris*), který se jinde v okolí Mostu nevyskytuje a je vlastní až území Krušných hor a jejich úpatí (viz poznámka k tomuto druhu níže). Nejbližše položená lokalita je známa zřejmě z lučního komplexu při severozápadním okraji bývalých Albrechtic na úpatí krušnohorských svahů pod zámek Jezeří (1975 in BALÁTOVÁ-TULÁČKOVÁ 1981). Se zánikem celé obce v 80. letech minulého století a drastickými změnami ve zdejší krajíně však tato uváděná lokalita zmizela. V Krušných horách na Litvínovsku však dodnes existuje řada dalších, kde druh prosperuje či dosud alespoň přežívá.

Cytisus scoparius subsp. *scoparius* (syn. *Sarothamnus scoparius* /L./ W.D.J. Koch, janovec metlatý pravý)

3. Podkruš. pán., 5446d: **Kunratice**: odtěžené svahy Krušných hor nad hnědouhelným Lomem Československé armády, sesuvné území pod Jezerkou 0,8 km jiv. kóty 707 (Jezeří), 50°32'20.523"N, 13°29'8.040"E, 314 m n. m., hojně (not. V. Joza et J. Švankmajer 25.XI.2008), lokalita již v okrese Chomutov, zanikla pozdějšími terénními úpravami. – 3. Podkruš. pán., 5447a: **Jezeří**: druhotné porosty dřevin a ruderalní vegetace při úpatí krušnohorského svahu pod příjezdovou cestou k zámku Jezeří, [ca 290 m n. m.] (not. J. Švankmajer 29.IV.2011). – 85. Kruš. hory, 5346d: **Nová Ves v Horách**: okraje březových lesíků a lesní průsek nad nivou Svídnice mezi silnicí do Mníšku a Brüderwiese (Německo), 50°36'54.169"N, 13°28'49.049"E, 673 m n. m., roztroušené skupiny keřů (not. V. Joza 5.VII.2019). – 3. Podkruš. pán., 5447a: **Horní Jiřetín**: jz. okraj obce 2,2 km jv.–vjv. kóty 743 (Kapucin), křoviny podél přeložky Šramnického a Černického potoka u křižovatky ul. Černická a 5. května, 50°34'16.617"N, 13°32'26.407"E, 267 m n. m., desítky ex. (not. V. Joza 28.VI.2014, 9.VII.2018). – 25a. Krušn. podh. vl., 5347c: **Křížatky**: podél cesty v levobřežní části Mostecké přehrady (= vodní nádrž Janov), křoviny nad břehem nádrže ca 0,02–0,1 km od hráze, 491 m n. m., desítky ex. (not. V. Joza 5.VII.2019). – 3. Podkruš. pán., 5447b: **Litvínov**: okolí silnice I/27 a Bílého potoka mezi městem a petrochemickými závody 1,1 km jz. ž. st. Litvínov, poblíž viaduktu někdejší vlečky, 50°35'6.816"N, 13°36'0.141"E, 278 m n. m., rozsáhlá a mnohdy souvislé porosty (not. V. Joza 1993–2019). – 3. Podkruš. pán., 5447b: **Litvínov-Záluží**: křovinatá lada mezi silnicí do Litvínova a sz. okrajem závodu 2,0 km sz. ž. st. Most-Minerva, 50°34'31.866"N, 13°36'5.163"E, 263 m n. m. (not. V. Joza 12.V.2019).

Janovec metlatý přirozeně roste v západní a střední Evropě od Portugalska, přes Britské souostroví až po jižní Skandinávii. Východní hranice původního areálu druhu je z důvodu jeho dlouhodobého pěstování a zřejmě i častého zplaňování nejasná; má se za to, že v jihovýchodním Německu, České republice a Polsku tento druh roste pouze druhotně. Synantropně se vyskytuje v mnoha územích po celém světě. Je počítán mezi 40 nejinvasivnějších dřevin světa. V 18. a 19. století

byl tento druh vyséván k zúrodnění písčitých polí (obohacuje půdu o dusík pomocí symbiotických kořenových bakterií) a pro zimní pastvu ovcí. Později byl pěstován také lesníky pro zimní potravu smíci a zaječí zvěře. Je sice silně jedovatý, byl však dlouhodobě využíván i jako léčivka (SKALICKÁ 1995, M. Křivánek in MLÍKOVSKÝ & STÝBLO 2006: 81–82).

Při úpatí krušnohorských svahů na Mostecku, stejně jako na sousedním Chomutovsku se janovec metlatý vyskytuje již dávno. Vyhovují mu zdejší kyselé nepodmáčené půdy a časté světlé porosty a okraje lesů a souvislých křovin. Tak je tomu i v okolí zámku Jezeří. Jako první jeho výskyt uvádí z křovin mezi Červeným Hrádkem a Jezeřím („in den Gebüsch zwischen Rothenhaus und Eisenberg“) již Roth (1845 in ROTH 1857: 90 ut *Sarothamnus vulgaris* Wimm.). Z vřesovišť u zaniklých Kunratic („Kunnersdorfer Heide“) na rozhraní současných okresů Most a Chomutov jej uvádí KLEMENT (1930: 84). Z krušnohorského údolí potoka Loupnice nad Hamrem („Hammergrund“) jej někdy před rokem 1923 popisuje NOWÁK (sine dato: 4 ut *Sarothamnus vulgaris* Wim.). Také údaj z vrchu Hněvín („Schlossberg“) je také nejméně 100 let starý (NOWÁK op. c.). Na někdejších výspěch při silnici z Litvínova do Záluží byl druh vysazen již dávno; uvádí jej již HULÁN (1969: 94). Z nedávné doby uvádí další 3 lokality z okolí Mostu a Litvínova Švankmajer (2003 in ŠVANKMAJER 2008), další 2 pak JOZA (2009), jiné 2 N. Gutzerová (2012 in AOPK ČR 2019) a 1 také V. Melichar (2014 in AOPK ČR 2019). Druh silně expanduje při východním okraji Velkolomu československé armády jižně rezervace Jezerka (převážně již mimo okres Most) na plochách ponechaných spontánní sukcesi po těžbě hnědého uhlí (ŠTURMA et al. 2018: 41). Janovec metlatý není z fyto geografického okresu Krušné hory (85) uveden, kromě zde uvedených lokalit jsou z tohoto fytochorionu dnes již známy také další lokality (cf. PLADIAS 2019). V sousední saské straně Krušných hor roste poměrně běžně (HARDTKE & IHL 2000: 251); část výskytů na naší straně Krušných hor může mít proto původ ve zplanění z lokalit mimo území České republiky.

Eragrostis minor (milička menší)

2a. Žatec. Poohří, 5547b: zaniklá obec **Bylany** (jz. Mostu): šterková polní cesta 0,15 km z. od starého rybníka, 50°28'9.989"N, 13°35'57.626"E, 232 m n. m., desítky ex. (leg. V. Joza 25.VII.2019 MOST). – 3. Podkruš. pán., 5447b: **Litvínov**: ž. st. Litvínov (u autobusového nádraží), ruderalní vegetace, 50°35'35.396"N, 13°36'37.495"E, 304 m n. m., dosti hojně, stejně jako v kolejišti sousední ž. st. Litvínov (not. V. Joza 22.X.2007). – 3. Podkruš. pán. (blízko hranic s 4a. Loun. střed.), 5447d: **Most-Souš**: areál přírodního koupaliště u vodní nádrže Matylda, při okraji trávníku 50°31'34.169"N, 13°37'13.560"E, 231 m n. m., hojně (not. V. Joza 10.VIII.2018). – 3. Podkruš. pán. (blízko hranic s 4a. Loun. střed.), 5447d: **Most-Souš**: krajnice silnice E442/I/13 Most – Chomutov/Litvínov 0,5 km ssz. rozhledny (věže) hradu Hněvín na stejnojmenném vrchu, 50°31'30.600"N, 13°37'50.779"E, 237 m n. m., desítky ex. v ruderalní vegetaci podél tramvajové trati a silnice (not. V. Joza 6.IX.2016). – 4a. Loun. střed., 5447d: **Most**: bývalé autobusové nádraží (jv. od ž. st. Most), 50°30'35.671"N, 13°39'33.900"E, 232 m n. m., hojně (not. V. Joza 22.VIII.2017). – 4a. Loun. střed., 5447d: **Most**: ž. st. Most, 50°30'45.238"N, 13°39'14.839"E, 226 m n. m., hojně (not. V. Joza 22.VIII.2016). – 4a. Loun. střed., 5447d: **Most**: výše položená kruhová křižovatka (ze dvou) mezi ul. Čsl. armády a Chomutovská, nedaleko budovy oblastního muzea a čerpací stanice Shell, 50°30'58.157"N, 13°38'21.306"E, 242 m n. m., hojně, dále roste roztroušeně v přílehlé části Chomutovské ul. (not. V. Joza 21.VIII.2019). – 4a. Loun. střed., 5447d: **Most**: zahrada oblastního muzea, např. 50°31'3.179"N, 13°38'18.931"E, 242 m n. m., hojně (not. V. Joza 1.VI.2017). – 3. Podkruš. pán., 5447d: **Most-Kopisty**: přejezd místní silnice tramvajovou tratí, 50°32'12.027"N, 13°37'32.486"E, 236 m n. m., hojně v ruderalní vegetaci přímo v kolejišti (not. V. Joza 17.IX.2019). – 3. Podkruš. pán., 5447d: **Litvínov-Záluží**: bezprostřední okolí zastávky tramvají „Litvínov-Záluží, důl Julius IV“, 50°32'53.823"N, 13°36'39.909"E, 239 m n. m., dosti hojně v kolejištích i podél komunikace (not. V. Joza 17.IX.2019).

Milička menší je drobná a nepříliš nápadná tráva, obsazující ruderalizovaná místa v obcích i podél dopravních cest na dobře propustných substrátech, případně v prasklinách a spárách dlaždic chodníků. Údajně je odolná vůči zasolení půd a vysokým dávkám fosforu a dusíku (J. Sádlo in MLÍKOVSKÝ & STÝBLO 2006). Zřejmě jediný historický údaj z Mostecka uvádí již ŠTIKA (1857: 16 ut *E. poaeoides*), konkrétně z prostoru mezi starým Mostem a Vtelnem. Novější údaje z Mostecka i Litvínovska jsou jen ojedinělé (J. Štěpánek et L. Hrouda 2007 in ONDRÁČEK ed. 2009; 2005 in JOZA 2009), přesto jde o běžný druh, který se na příhodných místech vyskytuje až v tisícových populacích. Zde uvedený výběr lokalit ani zdaleka nereprezentuje frekvenci výskytu druhu na okrese Most.

Euphorbia peplus (prýšec okrouhlý)

25a. Krušn. podh. vl., 5346d: **Hora Sváté Kateřiny**: v horní části obce 0,51 km sz.–zsz. kóty 729 (Růžový vrch), v zahradě domu v ul. Svobody naproti čp. 83 a podél silnice v okolí, 50°36'20.815"N, 13°26'11.436"E, 710 m n. m. (not. V. Joza 25.VI.2019). – 3. Podkruš. pán. (v blízkosti hranice s 25a. Krušn. podh. vl.), 5347d: **Litvínov**: soukromá zahrada domu čp. 1431, 50°36'43.150"N, 13°37'24.207"E, 391 m n. m., mnoho desítek ex. (not. V. Joza 14.VII.2004, 28.V.2019), před rokem 2004 nepozorován. – 4a. Loun. střed., 5447d: **Most**: severovýchodní konec ul. Čsl. armády, zahrada oblastního muzea čp. 1360/35, 50°31'2.523"N, 13°38'21.234"E, 241 m n. m., roztroušené, také při chodnicích v okolních ulicích, (not. V. Joza 17.V.2018, 3.VI.2019).

Prýšec okrouhlý byl dosud uváděn pro území okresu Most pouze obecně z Mostu (PYŠEK & HEJNÝ 2003) a nověji pak z více lokalit v mostecké části Lounského středohoří (PYŠEK & PYŠEK 2003, PLADIAS 2019 aj.), na Mostecku i Litvínovsku je však nyní v podstatě docela běžný. Významně se zde rozšířil patrně až v posledních desetiletích; např. na Litvínovsku jej znám méně než dvě desetiletí.

Hesperis matronalis (večernice vonná)

85. Kruš. hory, 5247c: **Český Jiřetín**: okraj křovin za zastávkou autobusů „Český Jiřetín“, nad levým břehem Flájského potoka (při okraji konečné autobusů), 50°42'27.300"N, 13°32'31.641"E, 601 m n. m., několik ex. (not. V. Joza 25.VI.2019). – 25a. Kruš. hory, 5346c: **Brandov**: lesík na s. okraji obce nad ostrým pravotočivým zákrutem Flájského potoka 1,4 km sz.–zsz. kostela v obci, sv. 0,09 km přemostění Flájského potoka někdejší železnici (tzv. Svídnickou údolí dráhou), 50°38'38.317"N, 13°22'59.567"E, 479 m n. m. (not. V. Joza 6.VI.2019). – 25a. Krušn. podh. vl., 5346d: **Hora Sváté Kateřiny**: v zatáčce spojovací silnice mezi horní a dolní částí obce u čistírny odpadních vod 0,6 km sz.–zsz. kóty 729 (Růžový vrch), 50°36'19.490"N, 13°26'5.893"E, 671 m n. m., hojně v nitrofilním lemu podél křovin (not. V. Joza 2.VI.2018). – 25a. Krušn. podh. vl., 5346d: **Hora Sváté Kateřiny**: dolní část obce, lada nad levým břehem Kateřinského potoka 0,7 km z. kóty 729 (Růžový vrch), mezi domy čp. 179 a asfaltovou plochou u provozní technické budovy s ev. č. 319 v Dolní ul., 50°36'11.349"N, 13°25'57.338"E, 602 m n. m., několik ex. v okraji křovin (not. V. Joza 9.VI.2019). – 4a. Loun. střed., 5548c: **Bečov**: Bečovský vrch (kóta 356,3) jv. obce, skládka (25.V.1987 et 10.III.1990 in ŠVANKMAJER sine dato ms.). – 4a. Loun. střed., 5548a: **Bečov**: vrch Chlum (kóta 259) sz. obce, v rezervaci Chloumek (2.V.1997 in ŠVANKMAJER sine dato ms.).

Večernice vonná pochází z jižní Evropy, druhotně se však vyskytuje téměř po celé Evropě (DVOŘÁK 1992b). Je naturalizovaným neofytem České republiky (DANIHELKA et al. 2012), v Krušných horách je zplanění běžné, bývá však málokdy zaznamenáváno. Patří k taxonům, které s oblibou pěstovali někdejší obyvatelé krušnohorské části Sudet zřejmě již v 19. století. V mostecké části Krušných hor běžně roste v extenzivně udržované vegetaci v intravilánech horských obcí a jejich blízkého okolí. K prvním údajům o zplanění druhu z širšího okolí Mostecka patří zřejmě údaj A. Rotha (1851 in ROTH 1857: 48) o zplanění v zámeckém parku v Červeném Hrádku u Chomutova, následuje jej údaj o zplanění v mosteckých Zahraňan (REUSS 1867: 146, Saras bei Brůx). Z úpatních poloh Krušných hor druh popisuje např. ŠVANKMAJER (1992, 2008). Z kvadrantů 5247, 5346 a 5446 nebyl dosud z území České republiky uváděn. V sousední saské části Krušných hor jde však o zdomácnělý

neofyt, který se vyskytuje ve stabilních populacích na řadě lokalit v křovinách a při potocích, efemerně pak také např. podél plotů (HARDTKE & IHL eds. 2000: 360).

Obdobné nálezy tohoto druhu tedy bylo možné očekávat, a při podrobném průzkumu květeny české části Krušných hor jistě budou přibývat. I na tomto příkladu je vidět nedostatečná probádanost našeho území, resp. nedostatečné zaznamenávání poměrně běžných taxonů.

Lychnis coronaria (kohoutek věncový)

25a. Krušn. podh. vl., 5446b: **Hora Svaté Kateřiny**: dolní část obce, v soukromé zahradě čp. 212, 50°36'0.006"N, 13°26'11.641"E, 633 m n. m., dlouhodobě pěstován a zplaňující (not. V. Joza 14.V.2018). – 3. Podkruš. pán. (v blízkosti hranice s 25a. Krušn. podh. vl.), 5347d: **Litvínov**: soukromá zahrada domu čp. 1431, 50°36'42.623"N, 13°37'24.926"E, 390 m n. m., dlouhodobě pěstovaný a samovolně se udržující na lokalitě (not. V. Joza 1988–2019). – 4a. Loun. střed., 5447d: **Most**: čtvrt' Zahražany, jv. úpatí vrchu Hněvín: střední část ul. U města Chersonu, v trávníku před čp. 12, 50°30'59.25"N, 13°38'7.95"E, 258 m n. m., několik zplanělých ex. (not. V. Joza 22.VI.2016, 2.VI.2019; leg. V. Joza 7.VII.2017 MOST). – 4a. Loun. střed., 5447d: **Most**: s. část města, ul. Jiřího Wolkera, při parkovišti před domem pro seniory, 0,51 km jz.–jjz. staniční budovy ž. st. Most, 50°30'33.32"N, 13°39'2.79"E, 238 m n. m., spára mezi dlaždicemi u záhonku, zplanělá (leg. V. Joza 31.V.2018 MOST). – 4a. Loun. střed., 5447d: **Most**: údolí mezi Širokým vrchem (kóta 386) a Ressellem (= Koňský vrch, kóta 413), ul. Hořanská cesta, okraj trávníku při plotu před domem čp. 3430, nedaleko asfaltového parkoviště, 50°30'52.698"N, 13°36'56.179"E, 284 m n. m. (not. V. Joza 15.V.2014).

Kohoutek věncový je původní druh rozsáhlého území od jihovýchodní Evropy přes západní a střední Asii po Írán a Turkestán. Jeho původní areál zasahuje až na jižní Slovensko, kde dosahuje severní hranice přirozeného rozšíření (ŠOURKOVÁ 1990). V České republice běžně zplaňuje a v současnosti je již řazen mezi naturalizované neofyty (DANIHELKA et al. 2012). Nebývá však příliš často zaznamenáván. Prvním údajem z této části severozápadních Čech je zřejmě zmínka A. Rotha o zplanění v červenohrádeckém parku na Chomutovsku (1845 in ROTH 1857: 71). Druh dále uvádí Švankmajer (2003 in ŠVANKMAJER 2008) z jihozápadního okolí Černic, a také Joza (2005 in JOZA 2009) z Litvínova a ze samého okraje okresu Most od vodárenské samoty pod rezervací Jezerka v Krušných horách. Přesto, že se tento okrasný druh dosti často pěstuje a snadno zplaňuje, je zjevně přehlížený. Údajů z celých severozápadních Čech je pouze několik (cf. ŠOURKOVÁ 1990, PLADIAS 2019).

Picris hieracioides (hořčík jestřábníkovitý)

25a. Krušn. podh. vl., 5346d: **Hora Svaté Kateřiny**: Zaječí ul., v nově opevněném svahu nad silnicí k novému domu na j. okraji ulice, 50°36'18.115"N, 13°26'10.316"E, 686 m n. m., zavlečen s čedičovým šterkem, desítky ex. (not. V. Joza 5.VII.2019). – 25a. Krušn. podh. vl., 5347c: **Litvínov-Křížatky**: sv. okraj vodní nádrže Janov (= Mostecká přehrada), na nebezpečné cestě nad levým břehem, 0,1 km od v. okraje hráze, ca 50°36'41.7"N, 13°33'28.4"E, 497 m n. m., desítky ex. zavlečených se šterkem, v rozvolněné ruderalní vegetaci svazu *Dauco-Melilotion* (leg. V. Joza 5.VII.2019 MOST).

Hořčík jestřábníkový je znám z řady lokalit při úpatí Krušných hor na Litvínovsku (např. ŠVANKMAJER 2008, cf. PLADIAS 2019), do hor však běžně nevystupuje. Zde uvedené lokality zjevně vznikly zavlečením diaspor s čedičovým šterkem při rekonstrukci cest, resp. při pozemkové úpravě. V Krušných horách se na synantropních stanovištích tento druh vyskytuje jistě častěji, nálezy nebývají však příliš často zaznamenávány. Trvání výskytů podél rekonstruovaných cest v horách bude vzhledem k dočasnosti otevřených stanovišť tohoto typu v mnoha případech omezené.

Polygala vulgaris (vítod obecný) [–, C3, –, –]

2a. Žatec. Poohří (na samé hranici s 4a. Loun. střed.), 5447d: **Most**: jz. úpatí vrchu Ressel (= Koňský vrch), dno bývalého kamenolomu na znělec 1,6 km zjz. kóty 413 (Ressel), mokřava stružka při cestě

pod zjz. orientovanou lomovou stěnou v s. části lomu, 50°30'11.02"N, 13°35'42.55"E, 326 m n. m., dosti vzácně v porostu *Carex panicea* (leg. V. Joza 17.V.2016 MOST).

Výskyt vítodu obecného na jihozápadním úpatí vrchu Ressler u Mostu na rozhraní fytogeografických podokresů okresů Žatecké Poohří a Lounské středohoří je zcela ojedinělý. Ve zdejším opuštěném kamenolomu již dříve druh nalezl Jaromír Sládek („Resl, lom u hořanského sadu, vlhké místo u prameniště“, J. Sládek 2.VI.1987 MOST; Obr. 2). Pozoruhodný fytogeografický údaj bohužel nebyl dosud publikován, a zřejmě ani později ověřen (z lokality jej neuvádí např. ani sám autor (cf. SLÁDEK 2005), proto dosud unikál pozornosti botaniků. Tím spíše je potěšitelné, že druh na lokalitě i po více než 30 letech dosud prosperuje.

Ze dvou dalších tzv. mosteckých vrchů, jmenovitě z Hněvina (Schloßberg) a Širokého vrchu (Breitenberg) uvádí vítod obecný Nowák (NOWÁK s. d.: 2), bohužel bez bližších podrobností. Doklady k těmto lokalitám nejsou známy a výskyt se mi nepodařilo ověřit, údaje lze ale považovat za věrohodné. Nejbližší (sub)recentní lokality vítodu obecného jsou v Krušných horách na Litvínovsku (cf. PLADIAS 2019). Další zajímavou a poměrně blízkou lokalitu z Lounského středohoří (4a) kdysi dokumentoval J. Sládek v údolí Bíliny u Liběšic (J. Sládek 17.V.1989 MOST). Její současný stav není znám. Tyto nálezy naznačují, že nízké podhorské acidofilní smilkové trávníky ze svazu *Violion caninae* Schwickerath 1944 s druhy *Polygala vulgaris*, *Agrostis capillaris*, *Danthonia decumbens*, *Luzula campestris* agg., *Carex pilulifera* aj., které dnes v Lounském středohoří prakticky nenajdeme, zde nebyly v minulosti zcela vzácné. Např. právě na vrchu Ressler u Mostu se jejich diagnostické druhy dodnes vyskytují na více místech, tvoří již však pouze fragmenty společenstev.

***Prunus cerasifera* subsp. *pissartii* (Carrière) Dost I** (cf. *P. cerasifera* 'Pissardii'; slivoň myrobalán, „mirabelka“)

3. Podkruš. pán., 5347d: **Litvínov**: Žižkova ul., horní okraj parkoviště pod Valdštejnskou kaplí na bývalém městském hřbitově 1,2 km ssv.–sv. ž. st. Litvínov, 50°36'11.527"N, 13°36'59.143"E, 339 m n. m., 1 adventivní mladý červenolistý ex. v křovinách, nedaleko je po desítky let pěstovaný strom (not. V. Joza 12.IV.2019).

Slivoň myrobalán, lidově mirabelka je původní od východního Středozeří po střední Asii (M. Křivánek in MLÍKOVSKÝ & STÝBLO 2006: 148–149). V České republice je vnímána jako invazní archeofytický druh (DANIHELKA et al. 2012). Její kultivar s vínovými listy, který se pěstuje jako okrasná dřevina ve městech, bývá plodný a dovede se samovolně šířit. Generativně namnožené rostliny si uchovávají nápadnou purpurovou barvu listů. Zplanění tohoto taxonu jsou přehlížena.

Rorippa austriaca (rukev rakouská)

25a. Krušn. podh. vl., 5347d: **Meziboří**: jv. okraj města, okolí křižovatky ul. J. A. Komenského a Markův kopec, poblíž kotelny v ruderalizovaných trávnících u vysokého věžového domu, 50°37'12.864"N, 13°36'37.471"E, 510 m n. m., roztroušeně (not. V. Joza V.1993–VI.2014). – 3. Podkruš. pán., 5347d: **Litvínov**: v. okraj města, ulice U Koldomu, okraje trávníků jz.–jv. Koldomu při dětském hřišti a tenisových kurtech, 50°36'36.522"N, 13°38'17.240"E, 365 m n. m., zřejmě rozšířena se stavebními úpravami a sekáním trávníků o 2 roky dříve, nyní již dosti hojně i v okolí (not. V. Joza 13.V.2013). – 3. Podkruš. pán., 5347d: **Litvínov**: horní část ul. K loučkám nad křižovatkou s ul. Seifertova, před garáží čp. 1441, 50°36'45.200"N, 13°37'30.106"E, 390 m n. m., několik ex. (not. V. Joza 13.V.2013). – 3. Podkruš. pán., 5347d: **Litvínov**: sv. okraj města, horní konec Máchovy ul. za hotelem Loučky, okraj silničky vedoucí k lesu a k úpravě vody Meziboří, 0,9 km jvv. kóty 621 (Markův kopec), 50°36'54.602"N, 13°37'24.930"E, 416 m n. m., několik ex. (not. V. Joza 17.V. 2013). – 3. Podkruš. pán., 5347d: **Litvínov**: Seifertova ul., dolní část poblíž ul. Komenského, okraj trávníku, 50°36'34.101"N, 13°37'43.048"E, 365 m n. m. (not. V. Joza 11.V. 2013). – 3. Podkruš. pán., 5347d: **Litvínov**: Vančurova ul., dolní část paralelních uliček řadových domů 1,65 km j. k jihu kóty 621 (Markův kopec, ssv. města), v trávníku před č. p. 1236, 50°36'29.883"N, 13°37'20.188"E, 364 m n. m.

(not. V. Joza 7.IX.2013). – 3. Podkruš. pán., 5347d: **Litvínov**: dolní části ul. Ke střelnici, okraj trávníku s. nad budovou Krušnohorské polikliniky, 50°36'11.801"N, 13°36'53.463"E, 340 m n. m., několik ex. (not. V. Joza 7.V.2019). – 3. Podkruš. pán., 5347d: **Litvínov**: ul. S. K. Neumanna, ruderální lada mezi silnicí a sportovními hřišti, nedaleko čerpací stanice pohonných hmot, 50°36'7.710"N, 13°37'21.450"E, 320 m n. m., velmi hojně (not. V. Joza 21.V.2013, 10.V.2018). – 3. Podkruš. pán., 5347d: **Litvínov**: okraj cesty v ul. Důl Pavel II (cesta k městskému hřbitovu), 50°36'6.619"N, 13°37'45.602"E, 325 m n. m., občas sečený trávník (not. V. Joza 21.VII.2013). – 3. Podkruš. pán., 5447b: **Litvínov**: u silnice č. I/27 na jv. okraji města, ruderální vegetace za nově zbudovaným supermarketem Kaufland, 50°35'53.780"N, 13°37'7.143"E, 320 m n. m., desítky ex. (not. V. Joza 8.VI.2013). – 3. Podkruš. pán., 5447b: **Dolní Jiřetín**: krajnice spojovací silnice mezi Zálužím a Dolním Jiřetínem 2,6 km sz.–zsz. ž. st. Most-Kopisty a 0,18 km s. Poštova rybníka, poblíž zastávky autobusů hromadné dopravy „Horní Jiřetín, Dolní Jiřetín, rozc.[estí]“, 50°33'17.763"N, 13°35'23.818"E, 232 m n. m. (not. V. Joza 7.V.2019). – 3. Podkruš. pán., 5447b: **Litvínov-Záluží**: okraj silnice I/27 Litvínov – Most 1,7 km zjz. ž. st. Most-Minerva, před hlavním parkovištěm petrochemických závodů, 50°33'33.933"N, 13°36'2.365"E, 238 m n. m. (not. V. Joza 19.V.2018). – 3. Podkruš. pán., 5447b: **Litvínov-Záluží**: travnatý okraj silnice I/27 podél petrochemických závodů nedaleko kruhové křižovatky u zdravotního střediska 1,85 km sz. ž. st. Most-Kopisty, 50°33'18.838"N, 13°36'9.602"E, 236 m n. m., roztroušeně také v okolí podél silnice (not. V. Joza 23.V.2017). – 3. Podkruš. pán., 5447b: **Litvínov-Záluží**: křovina při s. okraj areálu petrochemických závodů, při odbočce ze silnice I/27 (Litvínov – Most) přes trasu plynovodu, 50°34'48.121"N, 13°35'57.743"E, 272 m n. m., hojně (leg. V. Joza 18.VI.2019 MOST). – 3. Podkruš. pán., 5447b: **Litvínov-Záluží**: trávník v s. části prostoru petrochemických závodů, při silnici Most – Litvínov (I/27) 1,5 km z. od ž. st. Most-Minerva, nedaleko zaniklé obce Záluží, 50°33'50.8"N, 13°36'6.3"E, 243 m n. m., hojně (leg. V. Joza 18.VI.2019 MOST). – 3. Podkruš. pán., 5447b: **Litvínov-Záluží**: prostor bývalé obce v centru petrochemických závodů, ruderalizované a pravidelně sečené trávníky při silnici I/27 do Litvínova, 50°33'50.647"N, 13°36'6.434"E, 243 m n. m., hojně (leg. V. Joza 18.VI.2019). – 2a. Žatec. Poohří, 5547b: Most, zaniklé **Bylany**: okolí rybníčku, který býval náhradní lokalitou za zničenou rezervaci Slanisko, při křižovatce silnic I/27 a silnice do Malého Března, 50°27'57.180"N, 13°36'33.360"E, 231 m n. m., lokalita velmi zarostlá rákosem a dřevinami (12.VI.2009 in ŠVANKMAJER sine dato ms.). – 4a. Loun. střed., 5447d: **Most**: Žatecká ul., 0,1 km sv. křižovatky s ul. Františka Halase, okraj trávníku s. od parkoviště, 50°30'9.869"N, 13°37'57.440"E, 296 m n. m. (not. V. Joza 14.VII.2017). – 4a. Loun. střed., 5447d: **Most**: ul. J. E. Purkyně, okraj chodníku mezi 1. základní školou a Nemocnicí Most, 0,65 km od kóty 413 (Ressl), 50°30'32.794"N, 13°37'32.545"E, 307 m n. m., 1 ex. (not. V. Joza 18.IV.2019). – 4a. Loun. střed., 5548a: **Korozluky**: příchod z obce k rezervaci Jánský vrch (VI.1981 in ŠVANKMAJER sine dato ms.). – 4a. Loun. střed., 5548c: **Bečov**: holý travnatý bezjmenný vršek (kóta 307) na jiv. okraji obce, přiléhající na sv. a v. úpatí k silnici z obce do Milé, staré viniční terasy a motokrosová dráha, podkladem je čedič i křemenec (1.V.1998 in ŠVANKMAJER sine dato ms.).

Rukev rakouská je světlomilný druh, který se v České republice vyskytuje v porúčích středních a dolních toků velkých řek, kde obsadila zaplavované louky a okraje lesů a křovin. Kromě těchto primárních stanovišť ale roste také adventivně na jejich náhradních ruderálních stanovištích, na železničních náspech, skládkách, silničních příkopech apod. Za původní v Čechách se považuje mj. výskyt v dolním Polabí a Pražské kotlině. Dlouhou dobu byl tento druh jistě ale poměrně vzácný, a to zřejmě takřka v celých severozápadních Čechách. Z druhé poloviny 19. století k němu uvádí např. REUSS (1867: 145 ut *Nasturtium austriacum* Crtz.) pouze 2 lokality, a obě ještě převzaté od jiných autorů (bei Teplitz – [M.] Winkler, bei Tetschen – [F.] Malinsky). DOMIN (1904: 99) *Rorippa austriaca* zmiňuje pro širší oblast Českého středohoří pouze v útvaru nazývaném „pobřeží řek“, a to jako druh „vlastní“ (= zde původní). Nepopisuje však žádnou konkrétní lokalitu. Např. ŠTIKA (1857) ji ale z Mostu a okolí mezi taxony rodu *Rorippa* (resp. *Nasturtium*, kam byla původně řazena) vůbec neuvádí, stejně jako ROTH (1857) z nedalekého Chomutovska. Také SANDER (1903) tento druh

ve své poměrně obsáhlé studii z Oseka a okolí vůbec nezmiňuje, stejně jako DOMIN (1905, 1907), NOWÁK (sine dato), KLEMENT (1930), LIPSER et al. (1967–1968, 1968–1969) etc. Je překvapivé, že *R. austriaca* neuvádějí ani PYŠEK & HEJNÝ (2003) a SLÁDEK (2005) z obsáhlých studií věnovaných Mostu a okolí. Jednu lokalitu uvádí v novodobé historii floristiky Mostecka až J. Švankmajer (2003 in ŠVANKMAJER 2008), a to konkrétně z okolí bývalého arboreta (zámeckého parku) Jezeří u Černic na Litvínovsku. Celkově se dosud jeví výskyt rukve rakouské v severozápadních Čechách jako velmi roztroušený a nanejvýš jako lokálně hojný.

Na Litvínovsku a Mostecku se však v posledních dvou desetiletích rychle rozšířila zejména podél silnic, pravděpodobně při údržbě doprovodné vegetace sečením a dnes je v tomto území běžná a místy dokonce hojná. HULÁN (1969) ji ve svém soupisu rostlin Litvínovska vůbec neuvádí, také TOMŠOVIC (1992) nezmiňuje žádný údaj z Litvínovska a z celého fytogeografického okresu Podkrušnohorská pánev (3) uvádí pouze údaje z Košťan a literární údaj z Teplíc; z Krušnohorského podhůří vlastní (25a) pak druh neuvádí vůbec. Já sám jsem ji první zjistil v létě roku 1993 na Meziboří v trávníku (první z výše uvedených lokalit), odjinud jsem ji neznal a zpočátku jsem ji nemohl určit, protože nebyla uvedena ve mně tehdy dostupné literatuře. Podle J. Švankmajera (in verb.) je na Litvínovsku běžná přes 25 let. Také podle mé zkušenosti se intenzivně šíří až díky sekání trávníků zhruba od konce 90. let minulého století a především v posledních asi 15 letech. Přehled zde uvedených lokalit je velmi povšechný; jedná se jen o malý zlomek skutečného výskytu ve zkoumaném území.

Sisymbrium officinale (hulevník lékařský)

25a. Krušn. podh. vl., 5446b: **Nová Ves v Horách**: rozcestí turistických cest nad Dřevařským rybníkem, vzácně v okraji cesty, 50°35'1.46"N, 13°28'18.77"E, 779 m n. m. (leg. V. Joza 18.VII.2019 MOST).

Hulevník lékařský nebyl zřejmě dosud s kvadrantu 5446 dosud uváděn. V litvínovské části Krušných hor se vyskytuje na více místech. Je uváděn např. od Klínů a Rašova (ŠVANKMAJER 1992) a z okolí Meziboří (2003 in ŠVANKMAJER 2008).

Turritis glabra (syn. *Arabis glabra* /L./ Bernh., strmobýl lysý, huseník lysý)

25a. Krušn. podh. vl., 5346c: **Brandov**: sz. část obce, ul. Rudé armády, v okolí domu čp. 245, 50°38'31.864"N, 13°22'43.751"E, 491 m n. m., několik ex. (leg. V. Joza 6.VI.2019 MOST).

– 25a. Krušn. podh. vl., 5346d: **Hora Svaté Kateřiny**: dolní část obce, dolní část spojovací silnice mezi horní a dolní částí obce 0,03 km sv. přemostění Kateřinského potoka, nedaleko domu ev. č. 287, 50°36'6.342"N, 13°26'10.650"E, 618 m n. m., několik ex. v ruderální vegetaci podél cesty (not. V. Joza 11.VI.2019). – 85. Kruš. hory, 5247c: **Český Jiřetín**: pata základové zdi přeneseného celodřevěného kostela z Flájí, na jeho v. straně, 50°42'22.815"N, 13°32'38.883"E, 617 m n. m., 1 ex. (not. V. Joza 25.VI.2019). – 25a. Krušn. podh. vl., 5347c: **Křížatky**: při cestě v levobřežní části vodní nádrže Janov (= Mostecká přehrada), ca 0,05–0,1 km od hráze, dosti vzácně (not. V. Joza 5.VII.2019). – 3. Podkruš. pán., 5447b: **Litvínov**: ž. st. Litvínov-město, [ca 50°35'29.370"N, 13°36'50.742"E, 297 m n. m.] (J. Švankmajer 26.V.2010 CHOM).

Strmobýl lysý je druh spíše světlých a sušších stanovišť, který se vyskytuje po celém území České republiky (ŠTĚPÁNEK 1992). Z litvínovské části Krušných hor byl dosud uveden pouze ŠVANKMAJEREM (1992) z luk nad Mezibořím pod vrchem Střelná. Vzhledem k nedostatečné prozkoumanosti území lze předpokládat, že zde tento druh bude častější. Jde o zdánlivě teplomilný druh, který však může stoupat až do hřebenových partií Krušných hor. Dokladem toho je níže uvedená lokalita z Měděnce na Chomutovsku, přesahující 900 m n. m.:

25a. Krušn. podh. vl. (při hranicích s 85. Kruš. hory), 5544d: **Měděnec** (okres Chomutov): vrch Měděnec, j. stráň u stoly „Maria Hilf“, 905 m n. m. (Č. Ondráček 7.VI.2001 CHOM).

Typha latifolia (orobinec široolistý)

25a. Krušn. podh. vl., 5346c: **Brandov**: před hřbitovem, strouha podél cesty 0,07 km sz. hřbitovní kaple, 50°37'58.220"N, 13°23'36.303"E, 541 m n. m., několik desítek ex. (not. V. Joza 6.VI.2019). – 25a. Krušn. podh. vl., 5446b: **Hora Sváté Kateřiny**: zanikající rybníček (nyní již spíše luční mokřad) při s. okraji lesa jv. obce, 1,4 km jv. kóty 729 (Růžový vrch), 50°35'42.325"N, 13°27'29.722"E, 686 m n. m., hojně (not. V. Joza 8.VI.2018). – 25a. Krušn. podh. vl., 5346d: **Hora Sváté Kateřiny**: dolní část obce, soustava rybníčků na Kateřinském potoce na sz. okraji obce 1,1 km sz. kóty 729 (Růžový vrch), mezi čp. 247 a 277 v Dolní ul., 50°36'31.587"N, 13°25'46.480"E, 578 m n. m., hojně (not. V. Joza 1.VI.2018). – 25a. Krušn. podh. vl., 5447a: **Hora Sváté Kateřiny**: část Pachenkov, menší mokřad pod silnicí a nad levým břehem Kateřinského potoka 0,85 km jv. kóty 729 (Růžový vrch), 50°35'48.531"N, 13°26'56.954"E, 660 m n. m. (not. V. Joza 5.VI.2019). – 25a. Krušn. podh. vl., 5447a: **Nová Ves v Horách-Mikulovce**: mokřad v terénní depresi pod silnicí v dolní části obce, 50°35'24.150"N, 13°30'8.263"E, dosti hojně (not. V. Joza 18.VIII.2018). – 25a. Krušn. podh. vl., 5447a: **Nová Ves v Horách-Mikulovce**: rybníček v louce vsv. orientace pod loveckým zámečkem Lnístě, 0,6 km sz. kóty 743 (Kapucín), 50°35'0.907"N, 13°30'21.444"E, 692 m n. m. (not. V. Joza 15.VIII.2019). – 25a. Krušn. podh. vl., 5346d: **Nová Ves v Horách**: mokřad při silnici do Mníšku mezi hraničním potokem a silnicí 2,7 km s.–ssz. kóty 767 (Strážný vrch), naproti pile v Brüderwiese (Německo), 50°37'5.898"N, 13°29'2.018"E, s676 m n. m., mnoho set ex. (not. V. Joza 5.VII.2019). – [85. Kruš. hory, 5346d:] **Deutschneudorf** (Německo): bývalá plovárna („ehemaliges Schwimmbad“) nad pravým břehem Svídnice (Schweinitz) 0,1 km sv.–vsv. hraničního přechodu Nová Ves v Horách-Deutschneudorf a 2,0 km szs.–sz. kóty 767 (Strážný vrch) nad Novou Vsí v Horách, 50°36'8.331"N, 13°27'52.471"E, 622 m n. m. (not. V. Joza 12.IX.2019). – 25a. Krušn. podh. vl., 5347c: **Litvínov-Křížatky**: meové [= koprníkové] louky a vlhké louky z. od silnice do Mníšku v katastru obce, 500–550 m n. m. (17.–19.VI.2014 in ŠVANKMAJER sine dato ms.). – 25a. Krušn. podh. vl., 5347c: **Litvínov-Křížatky**: vlhká meová [= koprníková] louka zv. Schubertova (též Šubrtka) j. a jz. od Hřebenu (kóta 687) při sz. okraji Křížatek, do r. 1945 obhospodařovaná, pak už ne, 570–610 m n. m. (24.VI.2014 in ŠVANKMAJER sine dato ms.).

Orobinec široolistý nebyl dosud z kvadrantu 5446 uváděn, ze sousedního kvadrantu 5346 byl znám dosud jen z jediné lokality v segmentu 5346d (R. Fišer 2003 in AOPK ČR 2019, cf. PLADIAS 2019). V litvínovské části Krušných hor je však na příhodných místech v podstatě běžný. To ostatně naznačuje i četnost výskytu druhu v kvadrantech střeoevropského síťového mapování, které jsou společné pro Českou republiku i sousední Sasko (HARDTKE & IHL eds. 2000: 716). Zde uvedený výčet lokalit není jistě konečný.

Z hlediska historického vývoje zastoupení rodu ve studovaném území je zajímavé, že např. ROTH (1857: 249) tento druh vůbec z širšího území Chomutovska neuvádí (tedy ani z Krušných hor), ačkoliv *T. angustifolia* L. zmiňuje hned ze dvou lokalit – jedné z Červeného Hrádku, druhé od Litvínova (Oberleutensdorf). Uzkolístý taxon je však v tomto území v současnosti podstatně vzácnější než *T. latifolia*. To odpovídá změně ve frekvenci obou taxonů v 19. a 20. století na území celé České republiky (cf. ŠTĚCHOVÁ & KUBÁT 2011).

Urtica urens (kopřiva žahavka) [–, C3, VU, –]

4a. Loun. střed. (v blízkosti hranice s 2a. Žatec. Poohří), 5548a: **Zaječice** (u Bečova): s. okraj obce, skleníky 1,35 km sv. kaple sv. Ferdinanda v obci a ruderální vegetace v jejich blízkosti, poblíž silnice do Korozluk, 50°27'54.440"N, 13°43'1.832"E, 233 m n. m., dosti hojně (leg. V. Joza & P. Zdvořák 19.IX.2019 MOST, PRC).

Údaj doplňuje vzácné nálezy tohoto druhu na Mostecku v současnosti (cf. JOZA 2017). Přes zjevný trend dlouhodobého ústupu na většině území Ústeckého kraje nebyl druh kupodivu zařazen do nového červeného seznamu, a to ani v nejnižší kategorii ohrožení (cf. ONDRÁČEK ed. 2019).

Poděkování

Týmu tvůrců databanky PLADIAS děkuji za dlouhodobou práci na kompletaci rozsáhlého souboru floristických dat ke květeně České republiky, která jsem mohl využít pro podrobnější srovnání se zde publikovanými údaji. Josefu Švankmajerovi (Lázně Kynžvart) děkuji za ochotné poskytnutí vlastních floristických nepublikovaných údajů, Pavlovi Zdvořákovi (Litoměřice), Jaroslavu Frouzovi (Karlovy Vary) a Stanislavu Emingrovi (Most) pak za sdílení dosud nepublikovaných nálezových údajů, posledně jmenovanému také za poskytnutí fotografie. Čestmíru Ondráčkovi (Chomutov) děkuji za kontrolu článku.

Literatura

- ANONYMUS (2013): *Vyhláška č. 395/1992 Sb. Ministerstva životního prostředí České republiky, kterou se provádějí některá ustanovení zákona České národní rady č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny ve znění pozdějších předpisů.* [aktuální k 15. 7. 2013]
- AOPK ČR (2019): *Nálezová databáze ochrany přírody.* [On-line: <https://portal.nature.cz/nd/>, použito 22. 11. 2019]
- BALÁTOVÁ-TULÁČKOVÁ E. (1981): Phytozoölogische und synökologische Charakteristik der Feuchtwiesen NW Böhmens. – *Rozpravy Československé akademie věd, Praha, ser. math.-natur.*, 91/2: 1–90.
- BITTNER H. (1929): *Zwischen Tonz- und Konnsbarch. Gedenkbuch der Schulgemeinde Sedlitz-Kolosoruk.* – Vereinigung für Heimaterkundung im Bezirke Brüx, Brüx. Brüxer Heimatbücherei Vol. 2: 1 – 244. [Die Pflanzendecke: pp. 23–28]
- DANIHELKA J., CHRTEK J. jun. & KAPLAN Z. (2012): Checklist of vascular plants of the Czech Republic. – *Preslia*, Praha, 84: 647–811.
- DOMIN K. (1904): *České Středoohoří. Studie fytogeografická.* – Jubilejní fond Královské české společnosti nauk, Praha. 16: 1–248 + 5 fig.
- DOMIN K. (1905): *Das böhmische Erzgebirge und sein Vorland. Eine phytogeographische Studie.* – In: Archiv für die naturwissenschaftliche Landesdurchforschung von Böhmen, Vol. 12 (5): 1–159 + 5 fig. F. Řivnác, Prag.
- DOMIN K. (1907): *Rudohoří a pruh podrudohorský. Studie fytogeografická.* – In: Archiv pro přírodovědecké prozkoumání Čech, Vol. 12 (5): 1–137 + 5 fig. F. Řivnác, Praha.
- DVOŘÁK F. (1992a): Aubrieta Adanson – taříčka. – In: Hejný S., Slavík B., Kirschner J. & Křisa B. [eds.], *Květena České republiky, Vol. 3*: 137, 139. Academia, Praha.
- DVOŘÁK F. (1992b): Hesperis L. – večernice. – In: Hejný S., Slavík B., Kirschner J. & Křisa B. [eds.], *Květena České republiky, Vol. 3*: 58–64. Academia, Praha.
- GRULICH V. (2012): Red list of vascular plants of the Czech Republic. 3rd edition. – *Preslia*, Praha, 84: 631–645.
- GRULICH V. (2017): Červený seznam cévnatých rostlin ČR. – *Příroda*, Praha, 35: 75–132.
- HARDTKE H. J. & IHL A. [eds.] (2000): *Atlas der Farn- und Samenpflanzen Sachsens.* – In: Materialien zu Naturschutz und Landschaftspflege. Sächsisches Landesamt für Umwelt und Geologie, Dresden. 806 pp.
- HOLUBOVÁ A. & SLAVÍKOVÁ Z. (1964): Aristolochia clematitis na území ČSSR. – *Preslia*, Praha, 36: 294–305.
- HULÁN B. (1969): Dvouděložné rostliny Litvínovska. – *Mostecko-Litvínovsko – regionální studie*, Most, ser. natur., 6: 87–100.
- JOZA V. (2009): Příspěvek ke květeně severozápadních Čech. – *Muzeum a současnost, Roztoky, ser. natur.*, 24: 91–100.
- JOZA V. (2017): Příspěvek ke květeně Mostecka I. – *Sborník Oblastního muzea v Mostě*, Most, ser. natur., 38/2016: 64–72.
- JOZA V. (2018): Příspěvek ke květeně Mostecka II. – *Sborník Oblastního muzea v Mostě*, Most, ser. natur., 39/2017: 87–97.
- KLEMENT O. (1930): Die Pflanzendecke unserer Heimat. – In: *Heimatkunde des Bezirkes Komotau*, Komotau, Vol. 1 (Natur), Tom. 5: 5–128.
- LIPSER H., WITTENBERGER G. & WITTENBERGER W. (1967–1968): Pflanzenvorkommen im Böhmischem Mittelgebirge und im Ost-Erzgebirge aus den Jahren 1930–45. – *Aussiger Bote*, München, Append. 19, 20: 1–48.
- LIPSER H., WITTENBERGER G. & WITTENBERGER W. (1968–1969): Pflanzenvorkommen im Böhmischem Mittelgebirge und im Osterzgebirge aus den Jahren 1930 – 45. – *Beiträge der Arbeitsgemeinschaft für Heimatforschung in Nordböhmen*, München, 5 (1968): 37 – 40, 43 – 44, 47 – 48, 6 (1969): 4.
- MLÍKOVSKÝ J. & STÝBLO P. [eds.] (2006): *Nepůvodní druhy fauny a flóry České republiky.* – Český svaz ochránců přírody, Praha. 496 pp.
- NOWÁK A. (sine dato [před 1923]): *Flora Pontica [recte Pontensis].* – Ms., 20 pp. [J. L. Enge rescribit; depon. in: Oblastní muzeum a galerie v Mostě]

- ONDŘÁČEK Č. [ed.] (2009): Floristický kurz České botanické společnosti v Lounech (1. – 7. července 2007). – *Severočeskou přírodou*, Chomutov, 40: 1–121.
- ONDŘÁČEK Č. [ed.] (2019): *Ohrožené rostliny Ústeckého kraje. Červený seznam Ústeckého kraje a komentáře k vybraným taxonům*. – Ústecký kraj, Ústí nad Labem. 224 pp.
- PLADIAS (2019): PLADIAS. Databáze české flóry a vegetace. [On-line: <https://pladias.cz>, použito 22. 11. 2019]
- PYŠEK A. & HEJNÝ S. (2003): Stručný přehled ruderální flóry a vegetace Mostu. – *Severočeskou přírodou*, Litoměřice, 35: 1–17. [vyšlo 2004]
- PYŠEK A. & PYŠEK P. (2003): Poznámky k ruderální vegetaci vesnic Českého středohoří. – *Severočeskou přírodou*, Litoměřice, 35: 19–30.
- ROTH A. (1857): Verzeichniss derjenigen Pflanzen, die bisher in dem böhmischen Erzgebirge und in der Gegend von Rothenhaus und Umgebung aufgefunden worden sind. – Oesterreichisches botanisches Wochenblatt, Wien, 7: 39–41, 47–48, 54–55, 71, 79–81, 89–90, 97–98, 104–105, 113–115, 119–121, 129–131, 137–139, 143–144, 152–154, 161–163, 169–170, 177–178, 183–185, 193–195, 200–202, 210–212, 217–218, 224–226, 232–234, 240–241, 248–251, 256–257, 265–267, 272–274, 281–283, 289–290.
- REUSS A. [E.] (1867): Botanische Skizze der Gegend zwischen Kommatou, Saaz, Raudnitz und Tetschen. – In: Löschner [J. W.] [red.], *Beiträge zur Balneologie. Teplitz und die benachbarten Curorte, Vol. 2*: 129–232. Ed. H. Dominicus, Prag - Carlsbad.
- RYDLO J. (2005): Zpráva o přírůstcích herbářových sbírek Středočeského muzea. – *Muzeum a současnost*, Roztoky, 20: 155–156.
- SANDER S. (1903): Die Flora von Ossegg und Umgebung. – *Erzgebirgs-Zeitung*, Teplitz, 24: 109–111, 135–137, 164–166, 195–199, 227–229 et 255–258.
- SKALICKÁ A. (1988): Aristolochiaceae Juss. – podražcovité. – In: Hejný S., Slavík B., Chrtek J., Tomšovic P. & Kovanda M. [eds.], *Květena České socialistické republiky, Vol. 1*: 350–354. Academia, Praha.
- SKALICKÁ A. (1995): Sarothamnus Wimmer – janovec. – In: Slavík B., Smejkal M., Dvořáková M. & Grulich V. [eds.], *Květena České republiky, Vol. 4*: 332–334. Academia, Praha.
- SKALICKÝ V. (1988): Regionálně fytogeografické členění. – In: Hejný S., Slavík B., Chrtek J., Tomšovic P. & Kovanda M. [eds.], *Květena České socialistické republiky, Vol. 1*: 103–121. Academia, Praha.
- SKOŘEPA J. (1976): Příspěvek k floristice západní části Severočeského kraje. – *Severočeskou přírodou*, Litoměřice, 7: 81–83.
- SLÁDEK J. (2005): *Rostliny Mostecka*. – Statutární město Most, Most. 44 pp. + 1 map.
- SMEJKAL M. (1992): Aurinia Desv. – tařice. – In: Hejný S., Slavík B., Kirschner J. & Křisa B. [eds.], *Květena České republiky, Vol. 3*: 140, 142–144. Academia, Praha.
- ŠOURKOVÁ M. (1990): Lychnis L. – kohoutek. – In: Hejný S., Slavík B., Hrouda L. & Skalický V. [eds.], *Květena České republiky, Vol. 2*: 155–158. Academia, Praha.
- ŠTĚCHOVÁ P. & KUBÁT K. (2011): Změny v četnosti výskytů druhů Typha angustifolia a T. latifolia v ČR v období 1800 – 2009. – *Severočeskou přírodou*, Ústí nad Labem, 42: 1–20.
- ŠTĚPÁNEK J. (1992): Arabis L. – huseník. – In: Hejný S., Slavík B., Kirschner J. & Křisa B. [eds.], *Květena České republiky, Vol. 3*: 123–137. Academia, Praha.
- ŠTIKA O. [F.] (1857): Kurze Uebersicht der Phanerogamen aus der nächsten Umgebung der Stadt Brüx. – *Jahresbericht des k. k. Obergymnasiums zu Brüx für das Schuljahr 1857*, Brüx, 1857: 1–25.
- ŠTURMA J., BURDA J. & KŘEN J. (2018): Geobotanické a fytoecologické zhodnocení vybraného území lomu ČSA. – *Zpravodaj hnědé uhlí*, Most, 2/2018: 35–45.
- ŠVANKMAJER J. (1992): Příspěvek ke květeně Šumného dolu u Litvínova. – *Severočeskou přírodou*, Litoměřice, 26: 5–16.
- ŠVANKMAJER J. (2008): Materiály z floristického kurzu Severočeské pobočky ČBS v širším okolí Litvínova. – *Severočeskou přírodou*, Litoměřice, 39: 85–89. [data z roku 2003]
- ŠVANKMAJER J. (sine dato): [floristické zápisy z terénních šetření Dobrovolného aktivu státní ochrany přírody okresu Most a vlastní terénní záznamy převážně ke květeně sz. Čech]. – Ms., sine pag. [nestránkované zaškrťovací seznamy a dílčí zápisy, depon. apud auctorum]
- THIERS B. M. (2019): *Index herbariorum*. [On-line: <http://sweetgum.nybg.org/science/ih/>. Použito 13. 10. 2019]
- THE PLANT LIST (2013): The Plant List. A working list of all plant species. Version 1.1. [On-line: <http://www.theplantlist.org/>, použito 13. 10. 2019]
- TOMŠOVIC P. (1992): *Rorippa* Scop. – rukev. – In: Hejný S., Slavík B., Kirschner J. & Křisa B. [eds.], *Květena České republiky, Vol. 3*: 76–87. Academia, Praha.

Obr. 2. Herbářový doklad sběru vítodu obecného (*Polygala vulgaris*) Jaromírem Sládkem na vrchu Ressler u Mostu 2. června 1987. Uloženo ve sbírce mosteckého muzea, skutečná velikost 290 × 450 mm.

Fig. 2. Herbarium specimen of Common milkwort (*Polygala vulgaris*) found in the Ressler hill near Most town by Jaromír Sládek on the 2th of July 1987. Deposited in the muzeum in Most, real size is 290 × 450 mm.